

Hudební občasník plzeňské diecéze

Nedoceněný varhanář Christof Müller

V západočeském regionu stěží najdeme jiného varhanáře, který rozsahem své práce tolik zasáhl do historie varhan jako Christof Müller. Postavil spoustu nových varhan, na přání svých zákazníků zabudoval nové varhanní stroje do starších varhanínskříní, romantizoval dispozice stávajících barokních nástrojů. Z dnešního pohledu jsou některé jeho činnosti diskutabilní, koncem 19. a počátkem 20. století, to je v době jeho života, však šlo o naprosto běžný postup a přístup. V dobových dokumentech té doby se dočítáme o naprosto nemožném a neposlouchatelném zvuku barokních varhan, které se křiklavostí svých alikvótních rejstříků a mixtur dají použít jen v kostelích s občasnými bohoslužbami. Ucho tehdejších posluchačů bylo již nastaveno na romantickou hudbu a barokní cítění jim bylo cizí. I Christof Müller označoval barokní varhany jako „Schreiwerk“ – tedy křiklavý stroj.

Varhanář Christof Müller měl to štěstí, že stavěl varhany v době tzv. druhé průmyslové revoluce, hospodářské prosperity habsburské monarchie, kdy se mohla dobře uplatnit jeho nesmírná kreativita a vynalézavost. Na druhé straně se ale začala i v českých zemích rozvíjet tovární výroba varhan na úkor stavby řemeslné. Ještě před několika léty byl Christof Müller spolu s jinými varhanáři konce 19. a počátku 20. století zatracován a zavrhován nejen pro stavbu romantických varhan „vyšlých z módy“, s odlišnými principy zvukového pojetí, ale hlavně pro přestavbu barokních varhan na romantic-

ké, vestavbou nových varhanních strojů do barokních skříní, i romantizací jejich dispozic. Ještě nedávno docházelo často k druhému extrému, kdy byly i velmi kvalitní romantické varhany barokizovány. Teprve, z historického pojetí nedávno, kdy se korouhvička hudebního cítění natočila směrem k romantickým varhanám, jsme vzali na milost varhanáře, kteří stavěli varhany romantického stylu, mezi nimi i našeho Christofa Müllera. Nebyl ve své době tak slavný, jako pražští varhanáři E. Š. Petr, Jindřich Schiffner a bratři Paštíkové, v západních Čechách ale sehrál s chebským Martinem Zausem nezastupitelnou roli.

Christof Müller (1846-1924) byl synem mlynáře Františka Josefa Müllera (1818 – 1887) z Lesního mlýna v Pomezí (Mühlbach), nedaleko Chebu. Mlýn již neexistuje, zanikl. Christof byl zřejmě přiveden k varhanářství svým otcem, varhanářským diletantem, o kterém víme, že spolu s jinými amatéry opravoval varhany farního kostela sv. Jakuba Staršího v Pomezí. Také on se prý varhanářem nevyučil a pokračoval ve šlépějích svého otce. Mlynáři bývali v té době často vzdělaní lidé s rozsáhlými znalostmi z mnoha oborů a s řemeslnými dovednostmi potřebnými ke stavbě a opravám složitého mlýnského zařízení. Museli být většinou i zdatnými obchodníky, v obci zaujímali významná místa.

O rozsáhlém díle Christofa Müllera je dnes známo díky bádání organologů poměrně hodně, o jeho životě a rodině se neví prakticky nic. Ve Sborníku chebské-

ho muzea z r. 2004 vyšel článek historika Josefa Brdka, který shrnuje do té doby zjištěné poznatky své, organologů Tomáše Horáka a Lubomíra Tomšího. Není třeba se příliš zabývat zde uvedenými fakty, potřebnější bude představit Christofa Müllera jako varhanáře plodného, řemeslně zručného a nesmírně kreativního.

Za svůj život postavil Christof Müller minimálně 38 nových varhan včetně nových varhanních strojů zabudovaných do starších varhanních skříní. Z velkých oprav a přestaveb dispozic barokních varhan můžeme zaregistrovat nejméně 27 jeho prací. Někdo může namítnout, že známí varhanáři té doby mají na svém kontě mnohem víc postavených nástrojů. Musíme si však uvědomit, že Christof Müller byl varhanářem pouze regionálního dosahu, nevyráběl nástroje hromadně, továrním způsobem, ale stále uplatňoval své nové nápady a vylepšení.

První varhany, které údajně Müller v r. 1881, tedy ve svých 35 letech postavil, stojí dodnes na kůru farního kostela sv. Jakuba Staršího v jeho domovské obci Pomezí nad Ohří, nynějším vlastníku kostela. Mají jeden manuál s pedálem, vzdušnice kuželkové, traktury mechanické. Podle organologa Lubomíra Tomšího má jít o první varhany s mechanickou kuželkou v západních Čechách. Kde se tento systém naučil stavět nevíme, domnívám se, že v Německu. Pomezí leží na samé hranici s Horními Franky. Varhany jsou dnes ve značně zbledlém stavu, chybí skoro všechny píšťaly, hrací stůl a traktury jsou poničené. Varhany a celý kostel zaplily

daň za svou polohu v hraničním pásmu po 2. sv. válce. Bohudík vzdušnice se dochovaly ve slušném stavu, takže můžeme alespoň zčásti posoudit úroveň prvního díla varhanáře. Po řemeslné stránce je dílo pečlivě zhotovené. Zvláštností jsou tónové lišty vyrobené z železných trubek s plechovými ramínky, všechny průchody do kancel jsou opatřeny pulpetami. Manuál a pedál mají 8+3 rejstříky, v manuálu je disponován Burdon 16', pět rejstříků 8', v pedálu dvě 16' a jedna 8'. Mechanické traktury jsou složité, protože vedle pedálové spojky jsou zde vystavěny dvě volné kombinace a dvě kombinace pevné. Nechce se mi ani věřit, že by Christof takto erudovaně postavil svůj první nástroj, spíše bych předpokládal, že se do svých pětatichtin již někdy, možná v sousední Horní Falcí, stavby varhan zúčastnil.

Pět let nato postavil opět pozoruhodný nástroj ve farním kostele sv. Antonína v Ušovicích u Mariánských Lázní (dnes součást Mariánských Lázní), který se dodnes dochoval v poměrně slušném stavu. Tentokrát mají jednomanuálové varhany s pedálem zásuvkovou vzdušnici a mechanické traktury. Pomocí manubrií varhaník mechanicky ovládá klínové měchy, posouvající jednotlivé zásuvky. Z celkem devíti rejstříků jsou čtyři umístěny za prospektovými píšťalami, další tři v žaluziové skříni a dva hlasy 16' za žaluziovou skříni patří pedálu. K dalším zvláštnostem patřilo uspořádání manubrií. Po obou stranách manuálu byly umístěny jejich identické sestavy a varhaník mohl přepínat mezi narejstřikovanou pravou a levou stranou, měl tak k dispozici 2 volné kombinace. Christof ve své nabídce z r. 1886 vyjmenovává své patenty, které při realizaci nástroje použije. Nabídka je psána varhanářovou rukou, mimochodem velmi úhledným rukopisem, svědčícím o jeho dobrém vzdělání. Na hracím stole se dochoval porcelánový štítek „Christof Müller in Mühlbach bei Eger Böhmen“, důkaz, že v té době stavitel varhan ještě žil ve svém rodišti - Pomezí. Dnes je rejstříková traktura zjednodušená, s pravou sestavou rejstříků si některý varhanář při opravě nevěděl rady, tak ji zrušil, stejně jako další pomocná zařízení.

V téže době postavil i jednomanuálové varhany do tehdy nového farního kostela Nanebevzetí Panny Marie v Bublavě na Sokolovsku. Jejich koncepce je téměř shodná s Ušovicemi, opět mechanická zásuvka s poněkud konstrukčně obměněnými klínovými měchy k pohonu zásuvek, zde je ale všech 8+4 rejstříků (manuálu + pedálu) umístěno v žaluziové skříni, před kterou jsou předsazeny tři píšťalové věže, použité čistě z výtvarných důvodů. Hrací stůl je hodně podobný s Ušovicemi a Pomezím, opět má varhaník možnost přepínat dřevěnou šlapkou na prahu pedálu mezi pravou nastavenou volnou kombinací (Mutation ad dextrum) a levou kombinací

Velké varhany kláštera v Teplé

(Mutation ad sinistram). Dřevěnými šlapkami se nastavuje i 5 pevných kombinací. Zde jsou všechny mechanismy i funkce na rozdíl od Ušovic kompletní a bez závad. Varhany jsou pozoruhodné a jedinečné dalším Müllerovým vynálezem a tím je ovládání rozsáhlých žaluzií celé varhanní skříňe opěrkou varhanní lavice. Pokud se varhaník na lavici zaklání a tlačí svými zády na opěrku varhanní lavice, otevírá žaluzie, při předklonu se žaluzie zavírají působením mohutných protizávaží. Jak je zřejmé, varhanář dbal na možnost plynulých dynamických změn zvuku nástroje. Dispozice nástroje je opět čistě romantická, z celkem 12 rejstříků jsou tři hlasy 16' a šest 8'.

Za pozornost určitě stojí i nový dvoumanuálový varhanní stroj postavený Ch. Müllerem v r. 1888 do barokní varhanní skříňe v děkanském kostele Věch Svatých ve Stržbě.

Zdejší původní krásné barokní varhany byly po zrušení kostela císařem Josefem II. prodány do nedalekého farního kostela v Líštanech a děkanským kostelem prohlášen kostel sv. Maří Magdalény zrušeného minoritského kláštera ve Stržbě na náměstí. Uzavřený kostel Věch Svatých, používaný jako skladiště, byl už r. 1792 opět zprovozněn. Protože zde už chyběly varhany, byly tyto pro změnu přeneseny od sv. Maří Magdalény ke Všem Svatým. Důvodem takových náhlých a na první pohled nelogických změn byl požár kostela a přilehlého zrušeného kláštera po úderu blesku do kostelní věže.

Zvláštností společné manuálové vzdušnice s tónovými kancelami je u Ch. Müllera střídání kancel I. a II. manuálu. Takové vzdušnice stavěl již dříve například pražský varhanář Karel Vocelka, ovšem s klasickými zásuvkami. Müller ale zabudoval do vzdušnice další kancely s klasickými plochými ventily, které zásobují stlačeným vzduchem dlouhé klínové míšky, otevírající a zavírající ventily přívodu vzduchu k jednotlivým píšťálám každého rejstříku. Tento mechanismus nahrazuje rejstříkové zásuvky. Hrací stůl je téměř identický s Ušovicemi a Bublavou,

až na rozdílnou dispozici. V r. 1911 provedl varhanář Jindřich Schiffner další přestavbu nástroje hlavně u pedálového stroje spojenou se změnou dispozice.

K významným činnostem varhanáře Ch. Müllera patří i přestavby stávajících varhan, jejich opravy a změny dispozic. I zde ukázal svou vynalézavost, řemeslnou preciznost a poctivost. Největší zakázkou, kterou v tomto oboru získal, byla generální oprava a částečná změna dispozice velkých varhan tachovského varhanáře Antonína Gartnera z r. 1756 v klášteře Teplá, uskutečněná v r. 1891. Změna dispozice se týkala hlavně prvního a druhého manuálu. V prvním manuálu nahradil Copulu maior Bourdonem 16', pochází od něj i Tibia 8' a Gamba 8'. Ve druhém manuálu postavil Geigenprincipal 8' místo Echa 8'. U mixtur snížil počet řad. Při těchto i dalších úpravách dispozice využíval pokud možno původních píšťal A. Gartnera. Kromě toho upravil hrací stůl, instaloval novou pedálovou klaviaturu, pozměnil traktury a staré klínové měchy nahradil novým měchem záhybovým. Ladění nástroje snížil na přání zakazníka z choritónu na tehdy normální ladění, tedy o půltón. V letošním roce byla provedena generální údržba a čištění těchto významných varhan. Kolaudační komise poté konstatovala, že varhany znějí přes tehdejší provedené změny dispozice velmi dobře.

Podle smlouvy z r. 1891 provedl Ch. Müller podobné úpravy také na chórových varhanách Tepelského kláštera z r. 1767, jejichž autorem je též tachovský varhanář Antonín Gartner. Zde místo Oktávy 4' disponoval Principál 8' (Oktáva údajně příliš „křičela“ do boční lodi kostela), zhotovil novou pedálovou klaviaturu a měch. Stejně jako u velkých varhan přeladil píšťaly a vyměnil obklady manuálových kláves (u obou nástrojů byla už od provopočátku velká oktáva chromatická).

V r. 1892 opravoval i varhany děkanského kostela sv. Jiljí v Teplé, postavené varhanářem Johannem Georgem Sommerem z Polné u Chebu r. 1882.

S odvedenou prací byl jistě náročný a vzdělaný zákazník spokojen, od té doby se Ch. Müllerovi množí zakázky na stavby nových varhan i na jejich opravy na velkém území západních Čech, kde byl tepelský premonstrátský klášter patronem kostelů. Zřejmě to souvisí i s přestěhováním Müllera z Pomezí do Ušovic - Mariánských Lázní. V r. 1896 se již podepisuje jako varhanář z Ušovic, na některých pozdějších firemních štítcích na hracím stole stojí nápis „Christof Müller Tepl“. Zřejmě se tím chtěl pochlubit, že se stal smluvním varhanářem slovatného tepelského kláštera.

Další zásadní úpravu provedl Ch. Müller na významných varhanách farního kostela sv. Jáchyma v Jáchymově. Dvoumanuálový nástroj s celkem 25 znějícími rejstříky zde postavila při regotizaci kostela r. 1875 jedna z tehdy nejvýznamnějších německých varhanářských firem Steinmayer z bavorského Oettingenu. Ta vystavěla za 154 let své existence celkem 2396 opusů nejen po Evropě, ale prakticky do celého tehdejšího kulturního světa. Na území Čech a Moravy stálo pouze pět jejich varhan, z nichž některé již zanikly. Varhanní skříň Steinmayerových varhan v Jáchymově navrhl tehdejší významný architekt Josef Mocker, který je mimo jiné známý přestavbou katedrály sv. Víta na Pražském hradě a kostela sv. Bartoloměje, nyní katedrály v Plzni. R. 1908, v době pneumatické euforie, přestavěl zde Ch. Müller mechanickou trakturu na pneumatickou při zachování původních kuželkových vzdušnic. U nového hracího stolu má opět varhaník možnost přepínat mezi pravou a levou nastavenou volnou kombinací rejstříků. Pneumatická traktura umožnila vedle normálních spojek zabudovat i oktávové spojky a rejstříkové crescendo. Žaluzie II. manuálu jsou ovládány též pneumaticky. Nutno podotknout, že se Ch. Müller vypořádá se svým úkolem se ctí, jeho práce je technicky nápaditá, řemeslně čistá a nezasahuje, pokud to bylo možné, do původní koncepce varhan.

Až na výjimky staví Müller do r. 1900 většinou jednomanuálové varhany se systémem mechanických kuželek. Konstrukce jejich vzdušnic se ale poněkud liší od varhan v Pomezí. Nejsou tak bytelně stavěné, pracné a mohutné, místo tónových lišt použil železné otočné trubky zkroužené z pocínovaného plechu s mosaznými ramínky, pulpety u tónových traktur už neužívá. Jednotlivé nástroje se ale konstrukčně a dispozičně zcela neopakují, je zřejmý určitý vývoj a posun kupředu. U některých varhan postavených v době před r.1900 odbočil někdy varhanář jiným směrem, když kupříkladu kovové trubky nahradil vertikálně sklopnými dřevěnými tónovými lištami, u velkých vzdušnic složenými z více na sebe navazujících dílů.

Po r. 1900 už pravděpodobně žádnou

mechanickou kuželku nepostavil, přešel zcela na pneumatický systém. Příkladem toho mohou být varhany v Heřmanově Huti na Plzeňsku, kdy Ch. Müller ve své nabídce na stavbu nových varhan pro farní kostel sv. Martina předpokládá v r. 1897 systém s mechanickou kuželkou, ale r. 1901 dodává výpustkovou pneumatickou vzdušnici systému Unit. S opatřeními k úspoře množství píšťal ve varhanách začal již v systému „mechanické kuželky“ před r. 1900, svého vrcholu dosáhl až u pneumatického systému Unit. Například u jednomanuálových varhan s pedálem s celkem 8 znějícími rejstříky by u normálního systému potřeboval 378 píšťal, u Unitu však vystačil se 132 kovovými a 20 dřevěnými píšťalami, což obnáší úsporu 60% píšťal. Do píšťaliště mu stačilo postavit dvě prodloužené píšťalové řady, jedné se střední, druhé s úzkou menzurou píšťal. Použitá pedálová a manuálová oktávová spojka nemá již téměř žádný zvukový efekt, spojují jen to, co už je spojeno ve společných píšťalách různých registrů. Jejich postavení mělo spíše komerční účel. Müllerovy Unity byly zřejmě u zákazníků v oblibě, za svůj život jich postavil minimálně 17 exemplářů, z toho asi 3 varhany dvoumanuálové a jeden třimanuálový. O oblibě svědčí například dochovaný, pochopitelně německy psaný dopis řídícího učitele a ředitele kůru z Úherců na Plzeňsku r. 1901, kde postavil náš varhanář do právě postaveného kostela sv. Josefa jednomanuálový Unit s devíti rejstříky v manuálu a třemi rejstříky v pedálu. Dvouřadou mixturu zde má vystavenou samostatně, neodvážil se ji složit z temperované laděných řad píšťal. Ve svém dopise chválí regenschori nové varhany po zvukové i výtvarné stránce a jejich snadné a příjemné ovládání. Vychvaluje zejména intonaci píšťal, jemný přechod od pianissima do fortissima, míšení jednotlivých hlasů umožňující nejkrásnější zvukové efekty. Varhany jsou v současné době zdevastované, takže oprávněnost chvály nemůže dnešní posluchač posoudit. Je pravda, že některé Müllerovy Unity zní velmi hezky, i když je v Plně pochopitelně znát úspora píšťal.

Po demontáži spodní desky skříňové vzdušnice Unitu Ch. Müllera nás překvapí promyšlený systém a technicky čistá konstrukce ovládacích míšků jednotlivých tónových ventilů, navíc perfektně zhotovených. Těžko chápeme, že tak komplikovaný systém se mu vyplatil stavět jen pro úsporu píšťal.

V průběhu 19. století zaznamenalo velký stavební boom město Mariánské Lázně, jehož zakladatelem a majitelem byl tepelský premonstrátský klášter. V té době vznikly i všechny místní kostely, které byly vybaveny varhanami. Vedle římskokatolického kostela se jednalo o evangelický a anglikánský kostel i o synagogu. Kromě varhan v evangelickém kostele, které postavil hned v době stavby kostela v r. 1857 chebský varhanář

DIECÉZNÍ KURZ PRO VARHANÍKY BUDE POKRÁČOVAT

Vážení čtenáři,

současný kurz pro varhaníky plzeňské diecéze se přehouppl do své druhé poloviny. Účastníci již mají za sebou závěrečné zkoušky z hudební teorie a liturgiky, a taktéž ročníkovou zkoušku ze hry na varhany. Tímto směřujeme do finále tohoto běhu kurzu, který v tomto školním roce zakončíme zkouškami ze zbývajících předmětů: nauky o varhanách, sbormistrovství a gregoriánského chorálu. Poslední zkouška bude opět patřit hře na varhany a liturgické hře. V tomto školním roce ale byly a jsou v plánu i další doplňkové aktivity: v sobotu 28. listopadu 2015 jsme přivítali Michaela Pospíšila, jehož celodenní seminář rorátů již patří do tradičního programu našeho kurzu. Následovala každoroční červnová Přehlídka varhaníků v Plzni, připravovaná vedoucími plzeňského a pražského varhanního kurzu, Markétou Schley Reindlovou a Miroslavem Pšeničkou. Zde měli kurzisté příležitost, setkat se s kolegy z pražského kurzu, navázat, či obnovit kontakty a podělit se o zkušenosti z varhanní činnosti. Letním týdnem soustředěním v červenci pak odstartuje další běh kurzu, na jehož zájemce se již nyní těšíme!

Nový kurz bude probíhat od září 2016 a sice v nové podobě, než dosud. Během jednoho školního roku se bude konat 5 bloků, vždy od čtvrtka odpoledne do neděle poledne. Každý blok bude tematicky sjednocen a zakončen nedělní mší svatou, na které se všichni účastníci budou aktivně podílet. Každý blok bude obsahovat jak individuální (hra na varhany) a skupinovou (hlasová výchova), tak kolektivní výuku.

Již nyní nás mohou zájemci o další běh kurzu kontaktovat. Veškeré informace o průběhu kurzu Vám poskytne Markéta Schley Reindlová na e-mailové adrese: schley.reindl@gmail.com

Josef Müller (ten neměl s Christofem M. nic společného), všechny ostatní varhany zde zřídil Ch. Müller včetně synagogy, která již neexistuje.

Největší varhany postavil Ch. Müller ve farním kostele Nanebevzetí P. Marie v Mariánských Lázních. Kostel byl postaven v letech 1844 – 48 v novobyzantském slohu s oktagonálním půdorysem a půlkruhovou apsidou. Nástroj stávl postupně v letech 1906 – 1909. Ten nahradil dosud používané varhany postavené hned při dokončování stavby kostela varhanářem Ferdinandem Guthem st. z Čisté u Rakovníka. Müllerovy varhany stojí

dodnes a dochovaly se ve slušném a originálním stavu.

Třímanuálové varhany s pedálem pneumatického systému Unit mají v jednotlivých strojích 13+11+11+10 znějících rejstříků, jsou zabudovány do krásné pseudorománské skříně. V každém manuálu mají disponovaný jeden šestnáctistopový rejstřík, v prvním manuálu jsou dva. V pedálu, jak se v takovém případě sluší, pak Untersatz 32'. Dřevěné největší píšťaly tohoto rejstříku leží na sobě za vzdušnici pedálu u zadní stěny kůru. Každý stroj je v manuálech vybaven jedním jazykovým rejstříkem 8', Trompète, Clarinette, Oboe, v pedálu Posaune 16'.

Ovladače rejstříků a spojek jsou typické pro Müllera u jeho pneumatických nástrojů, a to sklopky s aretací pohybem do strany, názvy rejstříků jsou uvedeny na hlavičkách sklopek. Opět zde má použitou oblíbenou dvojí identickou registraturu na pravém a levém boku manuálových klaviatur. Tak má varhaník možnost přepínat mezi pravou a levou nastavenou volnou kombinací rejstříků. Přepínání levé a pravé strany rejstříkových ovladačů se děje šlapkami nad prahem pedálu. Vedle nich je stejná šlapka pro zapínání rejstříkového Crescenda. K ovládání Crescenda a žaluzií III. manuálu slouží široké šlapky. Mechanismus Crescenda je umístěn na podlaze postamentu varhan za zády varhaníka, je opatřen ozubeným kovovým hříbenem a pastorkem. Ukazatel Crescenda nad klaviaturou III. manuálu je typický pro Müllera, jednotlivé stanice jsou označeny názvy přidávaných rejstříků. Pod klaviaturou I. manuálu jsou situovány 4 sklopky zapínačů(!) jednotlivých jazyků. Každý ze dvou mohutných měchů umístěných v postamentu varhan má bytelné šlapadlo pro kalkanta z protilehlých boků skříně varhan. K obstarávání vzduchu pro varhany bylo tedy zapotřebí dvou lidí. Dnes tuto práci obstarává elektrický ventilátor.

Jednotlivé řady píšťal jsou postaveny kolmo k prospektu. Zvuk varhan můžeme hodnotit jako příjemný, čistě romantický. Můžeme si udělat představu o názoru varhanáře Ch. Müllera, ale i zadavatele zakázky na správné zvukové a technické vlastnosti varhan. Na interpretaci barokní hudby se ovšem tento typ varhan nehodí.

Stavba největších varhan se Ch. Müllerovi stala osudnou. Špatně odhadl potřebné náklady. Místo plánovaných 18000 spotřeboval 22000 rakouských korun. Nezbylo mu nic jiného, než vyhlásit úpadek (dnes by se v Čechách taková lapálie řešila asi jinak). Varhanářskou dílnu převzali jeho dosavadní zaměstnanci Alfréd Markus a Karl Zeidler. Jejich firma byla pak činná do 1. světové války. Ch. Müller pak ještě sám prováděl menší varhanářské práce, poslední asi r. 1912 v Zatci.

Jiří Reindl

k výročí J. J. Ryby Koncert

jako součást Setkání sborů a schol Plzeňské diecéze

Za podporu při pořádání děkujeme oběma farnostem a jejich duchovním správcům, v jejichž chrámech se koncerty uskuteční.

Program:

Jakub Jan Ryba (1765–1815)

Symphonia in C – I. Allegro con brio

Praeludium pro registro Principalis et Fuga meo fratri dedicata

Litanie lauretanae in B

Ecce quomodo moritur iustus

Vesel se, nebes Královno

Missa pastoralis Bohemica – Offertorium, Agnus Dei

Účinkují

Beata Altior – soprán

Zuzana Horská – alt

Milan Dubnický – tenor

Karel Brynda – bas

Jitka Chaloupková – varhany

Cantamus pro gaudio (Mariánské Lázně, sbm. Lenka Čechová)

Cantus (Stříbro-Kladruhy, sbm. Stanislava Šmahelová)

Chrámový sbor Chéb (sbm. Helena Müllerová)

Chrámový sbor Klatovy (sbm. Pavel Hřebec)

Kateřinská schola (Plzeň, sbm. Petr Křil)

Komorní smíř. sbor Dr. V. Vepřeka (Příbram, sbm. Pavel Šmolík)

Rezonance (Plzeň, sbm. Jitka Chaloupková)

Schola u Redemptoristů (Plzeň, sbm. Antonín Švehla)

Tachovský chrámový sbor (sbm. Jana Vokátá)

komorní orchestr

Řídí Pavel Šmolík

Katedrála sv. Bartoloměje v Plzni • sobota 10. října 2015 v 18.00 hodin
Kostel Nanebevzetí P. Marie v Přešticih • neděle 18. října v 18.00 hodin

REVITALIZACE VARHAN V PLZEŇSKÉ KATEDRÁLE

Jak se čtenáři časopisu Psalterium již měli možnost dozvědět, varhany plzeňské katedrály sv. Bartoloměje nyní procházejí plánovanými údržbovými pracemi, jejichž souhrnný název „revitalizace“ naznačuje, že se nejedná o generální opravu nebo dokonce jakýkoli zásah do nástroje s cílem změnit cokoliv jiného než opravit jeho dočasně špatně funkční či nefunkční komponenty.

Z prací naplánovaných pro letošní rok se prozatím podařilo úspěšně dokončit výměnu tónových míšek II. manuálu a instalaci nových dvou ventilátorů. Ty jsou umístěny přímo ve varhaní skříní, čímž je pro varhany zajištěn vzduch ze stejného prostoru, kde stojí. Současně byly objednány chybějící píšťaly jazykových hlasů, jejichž instalace a korekce ostatních píšťal jazyků by měla být provedena v nejbližší době. Prostorami kůrového schodiště již také do varhan nemůže proudit vzduch jiné teploty a vlhkosti.

Všechny tyto práce v celkové výši nákladů cca 250 tis. Kč bylo možné provést pouze díky štědrosti dárců. Velmi děkujeme a doufáme v přízeň Vaši i všech dalších, kterým není stav katedrálních varhan Plzeňské diecéze lhostejný.

K SETKÁNÍ SBORŮ A SCHOL PLZEŇSKÉ DIECÉZE

V letošním roce proběhlo Setkání sborů a Schol Plzeňské diecéze hned na dvou místech – v Plzni a Přešticih. Důvodem byla jeho netradiční koncepce, zahrnující pouze společnou zkoušku a dva koncerty konané u příležitosti dvojitého výročí českého kantora Jakuba Jana Ryby.

Prvním dnem setkání byla sobota 10. října (tedy tradiční druhá sobota v říjnu), kdy odpoledne proběhl společný nácvik Prováděných skladeb – Vesel se, Nebes Královno – Ecce quomodo moritur iustus – Litanie lauretanae in B – Symphonia – Missa pastoralis Bohemica (Česká mše vánoční – dvě části), doplněných ještě dvěma varhanními skladbami v podání Jitky Chaloupkové.

Po nácviku následoval večerní koncert v posluchači zaplněné plzeňské katedrále sv. Bartoloměje. Jednotlivé skladby byly doprovázeny průvodním slovem, které pro tuto příležitost připravil fundovaný znalec hudby barokní i osobností barokních napříč styly, umělecký vedoucí souboru Ritornello Michael Pospíšil.

Stejný program byl po krátké „oprašovací“ zkoušce opět za doprovodu varhan a komorního orchestru pod taktovkou regenschoriho Pavla Šmolíka proveden ještě o týden později, v neděli 18. října večer v kostele P. Marie v Rybově rodišti – Přešticih.

Děk patří všem obětavým – sbormistrům a účastníkům se chrámovým sborům a scholám, z jejichž řad ani na druhém koncertě nebyl snad jediný zpěvák, sólistům, instrumentalistům i dalším spoluorganizátorům a v neposlední řadě též duchovním správcům obou chrámů i městskému úřadu v Přešticih, kteří konání koncertů umožnili a podpořili.

Co říci závěrem? Snad jen, že od doznění posledního tónu přeštického koncertu se termín dalšího Setkání (8. října 2016) příjemně blíží. Že jeho následující ročník se – co do dramaturgie – ponese ve znamení tradice. Tedy opět nabídne jak ranní liturgii s chorálními zpěvy, tak přehlídku jednotlivých těles i závěrečný (tentokrát však možná poněkud kratší a méně náročný) společný zpěv. A samozřejmě možnost setkávání se, k dispozici bude též zpravodník.

Nahrávku Setkání i notové materiály naleznete na webu hudby v plzeňské katedrále – www.pavelsmolik.cz/kat.php

P.Š.